

- ข้อเสนอแนะ -

เครือข่ายสิทธิเด็กประเทศไทย

(องค์การภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านเด็ก 44 องค์การ)

“ถึงเวลาแล้วที่สังคมไทยต้องเรียนรู้และพร้อมในการปฏิบัติต่อเด็กผู้ประสบภัยพิบัติ”

จากกรณีเหตุการณ์การให้ความช่วยเหลือแก่นักฟุตบอลเยาวชนทีมหมูป่าอะคาเดมี และโค้ช จำนวน 13 คน ซึ่งกระทรวงมหาดไทยได้ประกาศให้บริเวณถ้ำหลวง ขุนน้ำนางนอน จังหวัดเชียงราย เป็นพื้นที่ประสบภัยพิบัติและเขตให้การช่วยเหลือ ผู้เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคประชาสังคมพยายามค้นหาจนพบทีมหมูป่าอะคาเดมี และโค้ช ทุกฝ่ายเร่งดำเนินการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทั้ง 13 คนให้ออกจากถ้ำอย่างปลอดภัย เครือข่ายสิทธิเด็กประเทศไทย ขอขอบคุณและให้กำลังใจเด็ก ครอบครัว และผู้เกี่ยวข้องในการปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติในครั้งนี้

กรณีดังกล่าวนอกจากส่งผลกระทบต่อเด็ก ครอบครัว ชุมชนที่ประสบภัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้วยังมีผลเกี่ยวเนื่องต่อไปในหมู่สาธารณชนในระดับกว้างไปจนถึงต่างประเทศ โดยมีการนำเสนอข่าวประกอบภาพถ่ายจากเหตุการณ์และข้อมูลการวิเคราะห์ต่าง ๆ ที่ถ่ายทอดผ่านสื่อต่าง ๆ รวมทั้งการรับข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ด้วยแง่มุมต่าง ๆ ทั้งบวกและลบ อย่างหลากหลาย ในช่วงเย็นวันที่ 8 กรกฎาคม 2561 มีการดำเนินการช่วยเหลือลำเลียงเด็กออกจากถ้ำอย่างปลอดภัย ทางเครือข่ายสิทธิเด็กประเทศไทยมีความห่วงใยกระบวนการปกป้องคุ้มครองเด็กต่อเนื่อง ภายหลังจากได้รับการช่วยเหลือออกมาแล้ว จึงขอส่งข้อเสนอแนะให้ผู้เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณา ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะต่อพ่อแม่และผู้ปกครองเด็กผู้ประสบภัย

เนื่องจากเด็ก ๆ อยู่ในวัยที่ต้องการภาวะที่รู้สึกมั่นคงปลอดภัยและอยู่ในสถานการณ์ที่สามารถคาดการณ์ได้ในยามที่ประสบกับเหตุการณ์ภัยพิบัติหรือได้รับผลกระทบจากการรับฟังข่าว เด็กจะเกิดความกลัวและวิตกกังวล หากไม่ได้รับคำแนะนำชี้แจงทำความเข้าใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและสนับสนุนช่วยเหลือเด็กอย่างเหมาะสม อาจส่งผลกระทบต่อเด็กในระยะยาวหรือตลอดชีวิตได้ ดังนั้น พ่อแม่ผู้ปกครองควรทำดังต่อไปนี้

- 1.1 ให้การดูแลเด็กเป็นพิเศษในช่วงนี้ โดยการแสดงความรัก ให้ความอบอุ่นมั่นใจให้เด็กรู้สึกปลอดภัย
- 1.2 คอยสังเกตความผิดปกติ หากพบว่าเด็กมีอาการผิดปกติ เช่น เครียด หวาดวิตก นอนไม่หลับ ซึมเศร้า โทษตัวเอง แยกตัวออกจากเพื่อน เลิกทำกิจกรรมที่เคยทำเป็นประจำ ซึ่งอาการเหล่านี้อาจเกิดทันทีหรือเกิดหลังจากเหตุการณ์ผ่านไปแล้วเป็นเวลาหลายวัน หลายสัปดาห์ หรือหลายเดือนแล้วก็ได้ ควรรีบปรึกษาแพทย์ ผู้เชี่ยวชาญ นักจิตวิทยา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 1.3 หลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำที่คุกคาม ตำหนิลงโทษเด็ก บางครั้งอาจงดการเข้าถึงสื่อที่มีการดำเนินเด็ก

2. ข้อเสนอแนะต่อพ่อแม่และผู้ปกครองเด็กทั่วไป

- 2.1 เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกถึงความคิดเห็นและความรู้สึกต่อเหตุการณ์ดังกล่าว รับฟังอย่างตั้งใจ
- 2.2 ใช้โอกาสนำเหตุการณ์มาสอนให้เด็กเห็นถึงข้อดีข้อเสีย ตอบคำถามเด็กให้เข้าใจอย่างสอดคล้องกับวัย และวุฒิภาวะของเด็ก อาจชวนคุยด้วยการสร้างสถานการณ์สมมติว่าหากเป็นเหตุการณ์เกิดขึ้นกับตัวเด็ก จะแก้ไขสถานการณ์อย่างไร หรืออาจหยิบยกเรื่องราวของฮีโร่และคุณสมบัติของผู้ที่เสียสละต่อผู้อื่น และสังคม มาเป็นแบบอย่างสอนให้เด็กตระหนักถึงคุณค่าของการทำงานเพื่อส่วนรวมและการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของคนในสังคม
- 2.3 ส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสแสดงหรือลงมือช่วยเหลือสังคมหรือมีส่วนร่วมในการบรรเทาทุกข์จากเหตุการณ์ด้วยวิธีการง่าย ๆ
- 2.4 พ่อแม่ คือ ต้นแบบของเด็ก เด็กอาจเลียนแบบเมื่อพ่อแม่มีปฏิกิริยาต่อการรับข่าวสาร ดังนั้นพ่อแม่ควรรับฟังข่าวสารอย่างสงบสติ ไม่แสดงอารมณ์โกรธ ชอบ หรือถูกใจเกินสมควร

3. ข้อเสนอแนะต่อผู้ประกอบการวิชาชีพคุ้มครองเด็ก

- 3.1 ประเมินผลกระทบด้านสุขภาพกาย ใจของเด็ก ครอบครัว เสริมสร้างความเข้มแข็งด้านร่างกาย จิตใจ
- 3.2 รับฟังความคิดเห็นของเด็ก เสริมกำลังใจ ไม่ตำหนิเด็ก
- 3.3 ให้คำแนะนำในการปฏิบัติตัว การรับมือกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เช่น การเรียน การเตรียมความพร้อมในการรับรู้เนื้อหาสิ่งที่ปรากฏในสื่อสังคมออนไลน์
- 3.4 ให้คำแนะนำเด็กเกี่ยวกับสิทธิเด็กด้านต่างๆ เช่น สิทธิที่จะมีความเป็นส่วนตัว สิทธิที่จะปฏิเสธการถ่ายภาพ การสัมภาษณ์ การเตรียมตัวก่อนการให้สัมภาษณ์สื่อมวลชน การตอบคำถาม และแนวปฏิบัติตนเมื่อต้องมามีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ

4. ข้อเสนอแนะต่อเพื่อนบ้าน โรงเรียน และชุมชน

- 4.1 ร่วมกันระดมความคิดเห็นว่าจะป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ในลักษณะนี้ได้อย่างไร
- 4.2 แสดงคำปลอบใจ และชื่นชมเด็กที่มีสติในสถานการณ์ฉุกเฉินได้ดี ไม่ควรยกยอ ตำหนิ หรือตอกย้ำด้วยการซักถามเกี่ยวกับเหตุการณ์ภัยพิบัติที่เกิดขึ้น
- 4.3 โรงเรียนและหน่วยงานด้านการศึกษา ควรทบทวนมาตรการ การเตรียมความพร้อมทั้งด้านความรู้และทักษะการเอาตัวรอดในสถานการณ์ฉุกเฉินแก่นักเรียนและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา โดยร่วมมือกับ

ชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ รวมทั้งการทำความเข้าใจกับปฏิบัติการการจัดการภัยพิบัติในโรงเรียน ร่วมกับชุมชน และมีการฝึกซ้อมเป็นประจำเพื่อสร้างความคุ้นเคย หากเกิดสถานการณ์ฉุกเฉินจริง

- 4.4 โรงเรียนและหน่วยงานด้านการศึกษา บูรณาการการเรียนการสอนโดยเชื่อมโยงสิ่งแวดล้อมในชุมชน หรือความรู้รอบตัว เข้าสู่การเรียนการสอนทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ (การเรียนในห้องเรียนและกิจกรรมพิเศษนอกห้องเรียน) เพื่อเสริมทักษะชีวิตแก่นักเรียน

5. ข้อเสนอแนะต่อสื่อมวลชน

การรายงานข่าวเด็กควรระมัดระวังไม่ให้เป็นการละเมิดสิทธิเด็กก่อให้เกิดผลกระทบด้านลบต่อเด็ก หลักสำคัญที่สื่อมวลชนควรนำมาใช้ ประกอบการพิจารณาในการคัดกรองข้อมูลเพื่อรายงานข่าวเด็ก มีดังนี้

- 5.1 ปกป้องตัวตนของเด็ก : เด็กมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามสิทธิอันพึงมีมาตั้งแต่เกิดหากการรายงานเนื้อหาข่าวหรือเผยแพร่ภาพของเด็กออกไปจะก่อให้เกิดผลเชิงลบต่อตัวเด็ก ทั้งในปัจจุบันและอนาคต อาจก่อให้เกิดอันตราย สะเทือนใจ หรือเสื่อมเสีย ชื่อเสียง ก็จะต้องพิจารณาให้ดูว่าจะเผยแพร่ได้ทั้งหมดหรือไม่ อย่างไร

- เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็ก: ในการรายงานเนื้อหาข่าวหรือการถ่ายภาพเด็กพึงตระหนักว่าเด็ก คือ มนุษย์คนหนึ่งซึ่งมีสิทธิที่จะได้รับการดูแลเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ ภาพเด็กที่เผยแพร่ออกไปต้องไม่ทำให้เขาถูกลด ทอนความเป็นมนุษย์ลงในสายตาของผู้อื่น
- ขออนุญาต เมื่อต้องการถ่ายภาพหรือบันทึกวิดีโอ
- อธิบายให้เด็กและดูแลเด็กเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ในการถ่ายภาพ
- ได้รับความยินยอมในการถ่ายภาพและใช้ภาพจากพ่อแม่และผู้ปกครองเด็กหรือตัวเด็กโดยตรง ในกรณีที่เด็กมีอายุเหมาะสมและเข้าใจ
- ไม่ถ่ายภาพของบุคคลซึ่งแจ้งว่าไม่ต้องการให้บันทึกภาพโดยเด็ดขาด

- 5.2 นำเสนอภาพเด็กในบริบทที่ถูกต้องไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิด ภาพต้องบอกเล่าให้ผู้รับสารสามารถเข้าใจสถานการณ์ที่แท้จริงของเรื่องราวได้ ไม่ตีความไปในทางอื่นซึ่งผิดไปจากความเป็นจริง อย่าเจาะจงที่จะเสนอภาพมุมใดมุมหนึ่ง หรือไม่เสนอภาพมุมใดมุมหนึ่ง เพื่อให้เกิดผลบางประการกับเด็ก หรือทัศนคติของผู้รับสารที่มีต่อเด็ก

- 5.3 ไม่นำเสนอเนื้อหาหรือภาพเด็กที่เน้นความตื้นตันเร้าอารมณ์ เป็นภาพที่แสดงความเป็นเหตุเป็นผลของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมากกว่าก่อให้เกิดความสะเทือนใจ

5.4 ไม่พาดหัวข้อความที่เกินจริง ตีตรา ตัดสิน สร้างตราใบ มือคดในการรายงานข่าว

6. ข้อเสนอแนะต่อสาธารณชน

- 6.1 เรียนรู้แนวทางในการปฏิบัติตัวเมื่อเกิดภัยพิบัติ เพื่อร่วมกันปกป้องเด็กและเยาวชนเมื่อเกิดเหตุ
- 6.2 ตรวจสอบแหล่งที่มาของข่าวก่อนแชร์หรือส่งต่อข่าวที่ไม่เป็นความจริงออกไป
- 6.3 ตรวจสอบการทำงานของสื่อเพื่อไม่ให้เกิดการละเมิดเด็กและเยาวชนตามข้อเสนอแนะต่อสื่อ

เมื่อเด็กประสบภัยพิบัติทางธรรมชาตินอกจากจะได้รับผลกระทบทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจแล้ว เด็กยังได้รับผลกระทบจากการรับฟังข่าวอย่างต่อเนื่องอีกด้วย วอนทุกฝ่ายในสังคมได้ใช้เหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ ช่วยกันถอดบทเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการสร้างภูมิคุ้มกัน การเตรียมความพร้อมในการเผชิญเหตุ การให้ความช่วยเหลือก่อนและภายหลังเกิดภัยพิบัติ จะช่วยลดผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ได้

“ การปฏิบัติต่อเด็กไม่ว่ากรณีใด ให้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กเป็นสำคัญ ”

เครือข่ายสิทธิเด็กประเทศไทย

9 กรกฎาคม 2561

รายชื่อสมาชิก “เครือข่ายสิทธิเด็กประเทศไทย”

(CRC Coalition Thailand)

๑. มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก	๒๔. มูลนิธิศึกษาพัฒนาประชาชนบนที่สูง
๒. องค์การช่วยเหลือเด็ก	๒๕. สถานสงเคราะห์เด็กบ้านปลาดาว
๓. องค์การแพลนอินเตอร์เนชั่นแนล	๒๖. มูลนิธิรักษ์ไทย
๔. มูลนิธิสายเด็ก ๑๓๙๙	๒๗. มูลนิธิโรงเรียนแห่งความหวัง
๕. สหทัยมูลนิธิ	๒๘. มูลนิธิเตรียมชีวิต
๖. มูลนิธิพัฒนาการคุ้มครองเด็ก	๒๙. มูลนิธิวันสกาย
๗. มูลนิธิเพื่อความเข้าใจเด็ก	๓๐. ศูนย์เพื่อน้องหญิง
๘. มูลนิธิเพื่อยุติการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก	๓๑. มูลนิธิดวงประทีป
๙. มูลนิธิรักษ์เด็ก	๓๒. มูลนิธิสยาม-แคร้
๑๐. มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน	๓๓. สถานสงเคราะห์เด็ก พักพิงคุ้มภัย ชลบุรี
๑๑. มูลนิธิพิทักษ์สตรี	๓๔. กลุ่มด้วยใจ
๑๒. มูลนิธิเพื่อเด็กพิการ	๓๕. มูลนิธิสถานวัฒนธรรม
๑๓. ละครชุมชน “ก๊ับไฟ”	๓๖. คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อการอภิบาลสังคม
แผนกผู้อพยพย้ายถิ่นและผู้ถูกคุมขัง
๑๔. มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย	๓๗. มูลนิธิก้าวหน้าพัฒนาชุมชน
๑๕. มูลนิธิกองทุนการศึกษาพิพะละ	๓๘. สมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมของ
ชาวไทยภูเขาในประเทศไทย
๑๖. มูลนิธิพัฒนาชุมชนและเขตภูเขา	๓๙. มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก
๑๗. มูลนิธิไรท์ ทุ เพลย์ประเทศไทย	๔๐. บ้านสกุล
๑๘. มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย	๔๑. องค์การแตร้เดซอม
๑๙. ศูนย์ปฏิบัติการร่วมเพื่อแก้ไขปัญหาประชาชนบน
พื้นที่สูง	๔๒. มูลนิธิเอทเวนตีวัน
๒๐. องค์การเฟรนด์อินเตอร์เนชั่นแนลประเทศไทย	๔๓. มูลนิธิช่วยไร้พรมแดน
๒๑. องค์การพัฒนาอาชีพนานาเผ่าลุ่มน้ำฝาง	๔๔. มูลนิธิพร้อมใจพัฒนา
๒๒. มูลนิธิโรงเรียนสตาร์ฟิชคันทรีโฮม	
๒๓. สมาคมเพื่อการศึกษาและวัฒนธรรมชาวอาข่า	